

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการห้องเที่ยวเพื่อการศึกษาของบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามจำนวน 180 ชุด ให้แก่บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาครัฐบาล จำนวน 60 คน และในภาคเอกชนจำนวน 120 คน ซึ่งได้รั้คืนมาทั้งสิ้น 138 ชุด หรือคิดเป็นร้อยละ 76.67 จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติโดยคำนวณหาค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตลอดจนได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลจากข้อความแบบปลายเปิดอีกด้วย จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติมาสรุปผลเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการห้องเที่ยวเพื่อการศึกษาของบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชน

สรุปผลการวิจัย

ก. การวางแผนและเตรียมการจัดการห้องเที่ยวเพื่อการศึกษา

1. ภาครัฐบาล

ในประเด็นเกี่ยวกับการวางแผนและเตรียมการจัดการห้องเที่ยวเพื่อการศึกษาประเด็นที่ผู้ตอบให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ การทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการเน้นให้นักท่องเที่ยวสนใจสาระความรู้ต่าง ๆ ตามลำดับ

ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบให้ความสำคัญน้อยกว่าประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ การประเมินผล การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และประเด็นที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าประเด็นอื่น ได้แก่ การขอความร่วมมือจากองค์กรในภาครัฐบาลในเรื่องข้อมูล

และประเด็นที่ผู้ตอบมีความเห็นแตกต่างกันมากที่สุดได้แก่ การอบรมบุคลากรในเรื่อง การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

สำหรับในทางปฏิบัตินั้น ประเด็นที่มีการปฏิบัติสูงสุดได้แก่การกำหนดนโยบาย ในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และการเนนให้นักท่องเที่ยวสนใจสาระความรู้ต่าง ๆ ตามลำดับ และประเด็นที่ผู้ตอบ เห็น สอดคล้องกันมากกว่าได้มีการปฏิบัติคือ การทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และ ประเด็นที่เห็นสอดคล้องกันน้อยกว่าประเด็นอื่นคือ การขอความร่วมมือจากองค์กรในภาค รัฐบาลในเรื่องข้อมูล

2. ภาคเอกชน

ในเรื่องการวางแผนและเตรียมการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ประเด็นที่ผู้ตอบให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ การอบรมบุคลากรในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และการแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ให้สาระนารูตามลำดับ ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบให้ความสำคัญน้อยกว่า ประเด็นอื่นได้แก่การประเมินผลการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ประเด็นที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่า ได้แก่ การอบรมบุคลากรในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบ มีความเห็นแตกต่างกันมากกว่าประเด็นอื่น ได้แก่ การประเมินผล การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

สำหรับในด้านการปฏิบัตินั้น ประเด็นที่มีการปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ การทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว การแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ให้ สาระนารู และการเนนให้นักท่องเที่ยวสนใจสาระความรู้ต่าง ๆ ตามลำดับ ประเด็น ที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าประเด็นอื่นได้แก่ การจัดหาวิทยากรท้องถิ่น และการประเมินผล การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวตามลำดับ

ประเด็นที่ผู้ตอบเห็นสอดคล้องกันมากกว่าได้มีการปฏิบัติ ได้แก่ การ กำหนดนโยบายในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนประเด็นที่ผู้ตอบ เห็นสอดคล้องกัน น้อยคือ การประเมินผลการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ข. ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ให้แก่นักท่องเที่ยว

1. ภาครัฐบาล

ความรู้ที่ผู้ตอบให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ ความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม และคานงุมิศาสตร์ ตามลำดับ ความรู้ที่ผู้ตอบให้ความสำคัญน้อยกว่าคานอื่น คือ ความรู้ด้านการปกครอง และความรู้ที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดว่าสำคัญ ได้แก่ ความรู้ศาสนาความเชื่อในท้องถิ่น ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และความรู้ทางงุมิศาสตร์ ตามลำดับ

ส่วนความรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวมากที่สุดได้แก่ ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรม ความรู้ด้านงุมิศาสตร์และความรู้ทางประวัติศาสตร์ตามลำดับ และความรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวน้อยกว่าคานอื่น ได้แก่ ความรู้ทั่วไป คานกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ

ความรู้ในคานที่ผู้ตอบเห็นสอดคล้องกันมากกว่าได้ให้นักท่องเที่ยว คือ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม ส่วนความรู้ที่ผู้ตอบมีความเห็นแตกต่างกันมากกว่าได้ให้นักท่องเที่ยวคือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม

2.. ภาคเอกชน

ความรู้ที่บุคลากรภาคเอกชนให้ความสำคัญสูงสุดตามลำดับ ได้แก่ ความรู้ทางประวัติศาสตร์ งุมิศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ส่วนความรู้ทางสถิติประชากร เป็นคานที่บุคลากรภาคเอกชนให้ความสำคัญน้อยที่สุด และความรู้ที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดว่ามีความสำคัญคือ ความรู้ทางงุมิศาสตร์

ความรู้ที่ผู้ตอบเห็นว่าได้ให้นักท่องเที่ยวมากที่สุดตามลำดับ คือ ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และงุมิศาสตร์ ความรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวน้อยที่สุดคือ ความรู้ด้านการปกครองและความรู้ที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าได้ให้นักท่องเที่ยวคือ ความรู้ทางประวัติศาสตร์

ค. วิธีการนำเสนอความรู้แก่นักท่องเที่ยว

1. ภาครัฐบาล

วิธีการนำเสนอความรู้ที่ตอบให้มีความสำคัญสูงสุดคือ การให้มัลคิเทศก์ เป็นผู้เตรียมข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง การแจกเอกสารที่มีข้อมูล ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการให้วิทยากรในท้องถิ่น เป็นผู้ให้ความรู้ส่วนวิธีการที่ตอบ ให้มีความสำคัญน้อยกว่าวิธีการอื่น ได้แก่ การให้นักท่องเที่ยวด้วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ ความรู้

วิธีการที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่ามีความสำคัญ ได้แก่ การให้มัลคิเทศก์เป็นผู้เตรียมข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง ส่วน วิธีการที่ผู้ตอบมีความเห็นแตกต่างกันมากกว่าวิธีการอื่นได้แก่ การบรรยายประกอบสไลด์ หรือภาพยนตร์ และการให้นักท่องเที่ยวด้วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้ตามลำดับ

วิธีการที่ผู้ตอบเห็นว่ามีการปฏิบัติสูงสุดได้แก่ การให้มัลคิเทศก์ เป็นผู้เตรียมข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง การแจกเอกสารที่มีข้อมูล ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและการให้วิทยากรในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ตามลำดับ ส่วนการให้นักท่องเที่ยวด้วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้มีการปฏิบัติ ทำกว่าวิธีอื่น

วิธีการที่ผู้ตอบเห็นสอดคล้องกันมากกว่าได้ปฏิบัติ ได้แก่ การให้ มัลคิเทศก์เป็นผู้เตรียมข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง ส่วนวิธีการที่ มีความเห็นแตกต่างกันมากที่สุดคือ การให้วิทยากรในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว

2. เอกชน

ในประเด็นเกี่ยวกับวิธีการนำเสนอความรู้แก่นักท่องเที่ยวนี้ วิธีการ ที่ผู้ตอบภาคเอกชนให้ความสำคัญสูงสุดได้แก่ การให้มัลคิเทศก์เป็นผู้เตรียมข้อมูล และ ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง การแจกเอกสารที่มีข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยว และ การให้วิทยากรในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวตามลำดับ ส่วนการให้ นักท่องเที่ยวด้วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้ ผู้ตอบให้ความสำคัญน้อยกว่าประเด็นอื่น

วิธีการที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่ามีความสำคัญคือ การให้ มัลคิเทศก์เป็นผู้เตรียมข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนวิธีการที่ผู้ตอบมีความเห็น

แตกต่างกันมากกว่าวิธีการอื่น ได้แก่ การให้นักท่องเที่ยวช่วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้

วิธีการที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ การให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้เตรียมข้อมูล และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง การแจกเอกสารที่มีข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยว และการให้วิทยากรในท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่มีระดับการปฏิบัติต่ำกว่าวิธีการอื่นได้แก่ การให้นักท่องเที่ยวช่วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้

วิธีการปฏิบัติที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าวิธีการอื่นคือการให้นักท่องเที่ยวเป็นผู้เตรียมข้อมูล และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนวิธีการที่แตกต่างกันมากกว่าวิธีการอื่นได้แก่การให้นักท่องเที่ยวช่วยกันที่มีความรู้เป็นผู้ให้ความรู้

ง. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาน

1. ภาครัฐบาล

ปัญหาที่ผู้ตอบให้ระดับความรุนแรงสูงสุดได้แก่ การขาดเทคนิคที่จะกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของนักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวสนใจแต่ความสนุกสนานหรือความบันเทิง การขาดบุคลากรที่มีความรู้ และการขาดความร่วมมือจากองค์กรในภาคเอกชน ส่วนปัญหาที่ผู้ตอบให้ระดับความรุนแรงต่ำกว่าปัญหาอื่นได้แก่ ประเด็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษามีข้อจำกัดในการเข้าชม

ปัญหาซึ่งผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากที่สุดได้แก่ การขาดเทคนิคที่จะกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของนักท่องเที่ยว ส่วนปัญหาที่ผู้ตอบมีความเห็นแตกต่างกันมากที่สุด ได้แก่ การขาดความร่วมมือส่งเสริมจากภาครัฐบาลด้วยตนเอง และการขาดความร่วมมือจากภาคเอกชน

2. ภาคเอกชน

ปัญหาที่ผู้ตอบให้ระดับความรุนแรงสูงสุดได้แก่ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ การที่นักท่องเที่ยวมักสนใจแต่ความสนุกสนานหรือความบันเทิง การขาดความร่วมมือส่งเสริมจากภาครัฐบาลและการขาดเทคนิคที่จะกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของ

ของนักทองเที่ยว ปัญหาที่ผู้ตอบให้ระดับความรุนแรงต่ำกว่าประเด็นอื่นได้แก่ การจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษาทำให้ทองเสียค่าใช้จ่ายสูง

ปัญหาที่ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องกันมากกว่าประเด็นอื่นได้แก่ การขาดความร่วมมือส่งเสริมจากภาครัฐบาล การขาดแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้และการที่นักทองเที่ยวมักสนใจแต่ความมั่งคั่งหรือความบันเทิงตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้ตอบมีความเห็นแตกต่างกันมากกว่าประเด็นอื่นได้แก่การจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษาทำให้ทองเสียค่าใช้จ่ายสูง

อภิปรายผล

ก. การวางแผนและเตรียมการจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษา

จากผลการวิจัยจะเห็นว่าบุคลากรทั้งภาครัฐบาลและเอกชนเห็นความสำคัญของการวางแผนและเตรียมการจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษาในประเด็นที่สอดคล้องกัน คือการทำระบบข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทองเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเนื่องจากในกรทำงานนั้นทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนทองเที่ยวให้ข้อมูลถูกต้องคนควาง่ายเป็นการสะดวกเมื่อนำไปใช้ โดยเฉพาะในภาครัฐบาลนั้น มักจะมีการจัดทำเป็นระบบอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพราะส่วนใหญ่จะมีบุคลากรในคานนี้โดยตรง เช่น ฝ่ายวิชาการ การทองเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งในการปฏิบัติทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ก็มีการจัดทำระบบข้อมูลเพื่อเตรียมให้นักทองเที่ยวด้วยกันทั้งสองฝ่าย ส่วนประเด็นการให้ความสำคัญในการกำหนดนโยบาย การให้ความรู้แก่นักทองเที่ยวนั้น ในภาครัฐบาลเห็นความสำคัญและนำไปปฏิบัติซึ่งน่าจะเป็นเพราะว่าการทำงานในระบบราชการนั้น มักปฏิบัติกันโดยรับนโยบายจากผู้บริหารลงมาเป็นลำดับขั้นจนถึงผู้ปฏิบัติแต่อย่างไรก็ตามในภาคเอกชน ยังเห็นความสำคัญของการกำหนดนโยบายและปฏิบัติจริงน้อยกว่าหลาย ๆ ประเด็นด้วยเหตุนี้อาจเป็นผลให้การจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษา สำหรับภาคเอกชนนั้นยังไม่ไคผลเท่าที่ควร อีกประเด็นหนึ่งสำหรับภาครัฐบาลก็คือการเน้นให้นักทองเที่ยวสนใจสาระความรู้ ซึ่งมีการให้ความสำคัญ

และไต่ถามไปปฏิบัติค่อนข้างมาก ซึ่งน่าจะเป็นเพราะว่าการวางนโยบายของระดับบริหารในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเป็นนโยบายหลักอย่างหนึ่ง ส่วนในภาคเอกชนนั้นประเด็นความคิดเห็นที่เด่นชัดคือ การอบรมบุคลากรในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวแต่ภาคเอกชนในระดับการปฏิบัติแล้วนับว่าค่อนข้างต่ำ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นเพราะในภาคเอกชน มีบุคลากรทำหน้าที่มีคหุเทศก้อย่างมากมายและในจำนวนเหล่านั้น มีเพียงไม่มากนักที่มีความรู้พอที่จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน แก่นักท่องเที่ยวได้ในภาคเอกชนจึงเห็นความสำคัญของการอบรมในเรื่องนี้ ส่วนในการปฏิบัตินั้น การส่งบุคลากรไปอบรมนับว่ายังอยู่ในเกณฑ์ไม่สูงนัก ทั้งนี้เนื่องจากการอบรมต้องใช้เวลา และงบประมาณ โดยเฉพาะในเรื่องเวลาการอบรมที่ตรงกับวันหยุดราชการทำให้มีคหุเทศกไม่สะดวกที่จะเข้าร่วมอบรมเพราะมีคหุเทศกจะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการนำนักท่องเที่ยวออกท่องเที่ยวซึ่งก็จัดในวันหยุดราชการเช่นกันสรุปได้ว่าหากมีคหุเทศกไปเข้าร่วมอบรมแล้ว นอกจากจะต้องเสียค่าใช้จ่าย ยังจะเสียรายรับที่ควรจะต้องได้ใน การปฏิบัติงานนำการท่องเที่ยวอีกด้วย ส่วนภาคเอกชนที่มีความคิดเห็นและมีการปฏิบัติสอดคล้องกันก็คือ การแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ที่ให้สาระนารู ซึ่งเหตุที่ภาคเอกชนให้ความสำคัญ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเพราะวิธีการทำงานของเอกชนนั้นจะต้องแข่งขันกันเพื่อหานักท่องเที่ยว การแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ก็นับว่าเป็นสิ่งล่อใจนักท่องเที่ยวที่จะหันเหความสนใจมายังบริษัทของตน ส่วนในภาครัฐบาลนั้นแท้ที่จริงแล้วควรจะเป็นผู้บุกเบิกริเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ โดยสอดคล้องกับสาระนารูของสถานที่นั้น ๆ เป็นการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว หรือเป็นการวางแผนทางให้แก่ภาคเอกชน แต่ในภาครัฐบาลก็ยังไม่ได้เน้นในเรื่องนี้เท่ากับภาคเอกชน ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าในภาครัฐบาล ยังไม่มีการวางนโยบายในการแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เท่าที่ควร รวมทั้งขาดบุคลากรในการบุกเบิกและสิ่งที่สำคัญน่าจะได้แก่ การขาดงบประมาณนั่นเอง

สำหรับประเด็นอื่น ๆ ที่ภาครัฐบาลยังไม่เห็นความสำคัญเท่าที่ควรและมีการปฏิบัติกันค่อนข้างต่ำ เช่น ประเด็นการประเมินผลการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว การอบรมบุคลากรในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและการขอความร่วมมือจากภาคเอกชนในเรื่องข้อมูล เป็นต้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการจัด

การทองเที่ยวเพื่อการศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพ จึงควรจะได้ปรับปรุงในเรื่องดังกล่าวเพื่อไว้กับนโยบายในเรื่องนี้ และเพื่อในการจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษาเป็นระบบและมีคุณภาพยิ่งขึ้น

ในภาคเอกชนความคิดเห็นในการให้ความสำคัญและการปฏิบัติหลายประเด็นที่ยังอยู่ในระดับต่ำ เป็นเพราะการไม่มั่นนโยบายที่แน่ชัดดังที่กล่าวมาแล้ว ประเด็นเหล่านี้ ได้แก่ การประเมินผลการให้ความรู้แก่นักทองเที่ยว การจัดทำเอกสารที่ให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสถานที่ทองเที่ยวและการจัดหาวิทยากรในท้องถิ่น ปัจจุบันดังกล่าว หากได้รับความสำคัญ และได้มีการปฏิบัติแล้ว การจัดการทองเที่ยวเพื่อการศึกษาของภาคเอกชนจะพัฒนาขึ้นมาก ทั้งนี้เพราะความคล่องตัวของระบบเอกชนมีอยู่แล้วอย่างพอเพียง

ข. ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่ให้นักทองเที่ยว

จากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่าทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนยังมีการให้ความรู้แก่นักทองเที่ยวอยู่ในขอบเขตจำกัด ส่วนใหญ่ลักษณะเนื้อหาจะอยู่ในขอบเขตเพียงด้านประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นลักษณะความรู้ทั่ว ๆ ไปในการนำเที่ยว ส่วนเนื้อหาอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญในแง่ของการศึกษาอาทิ เนื้อหาความรู้การอนุรักษ์ธรรมชาติและธรรมชาติวิทยา อันมีความสำคัญยิ่งทั้งต่อประสบการณ์ความรู้ของนักทองเที่ยวและทั้งต่อการสร้างเสริมความเข้าใจของนักท่องเที่ยวในการพัฒนาและทำนุบำรุงแหล่งทองเที่ยว โดยเฉพาะหากนักทองเที่ยวนั้นคือเยาวชนจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงในการปลูกฝังความรักความหวงแหนธรรมชาติอันจะทำให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมในระยะชาติต่อไป นอกจากนี้เนื้อหาในเรื่องธรรมชาติและวิทยาการอนุรักษ์ธรรมชาตินี้แล้ว ยังควรเพิ่มเติมเนื้อหาในด้านอื่น ๆ อาทิความรู้ด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์ อันจะก่อให้เกิดความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป เช่น ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมของท้องถิ่นรวมถึงประวัติความเป็นมาหรือยุคสมัยของสิ่งนั้น ๆ ค่าย หรือความรู้เรื่องศาสนาและความเชื่อในท้องถิ่นก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักทองเที่ยวเพื่อให้ทราบถึงข้อควรปฏิบัติหรือข้อห้ามต่าง ๆ ในแต่ละแห่ง มิฉะนั้นอาจทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่นักทองเที่ยวได้ต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการพัฒนาคุณภาพของการทองเที่ยวเพื่อการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ค. วิธีการนำเสนอความรู้แก่นักท่องเที่ยว

ทั้งในภาครัฐบาลและภาคเอกชนใช้วิธีการนำเสนอความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยให้มัคคุเทศก์เป็นผู้เตรียมข้อมูลและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัย คาดว่าน่าจะเป็นเพราะวิธีนี้สะดวกต่อการปฏิบัติ เนื่องจากมัคคุเทศก์เป็นผู้ที่จะต้องรวม เดินทางไปกับนักท่องเที่ยวอยู่แล้ว ซึ่งถ้าอาจจะได้ผลดีหากมัคคุเทศก์มีการเตรียมตัวที่ดี พอ เพราะอย่างไรก็ตามมัคคุเทศก์ควรจะเป็นผู้ที่มีบทบาทในเรื่องนี้เป็นหลักอยู่แล้วแต่ ก็น่าจะได้มีการเพิ่มเติมรูปแบบของการนำเสนอความรู้แก่นักท่องเที่ยวในลักษณะอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการแจกเอกสารที่ให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวการจัดหา วิทยากรในท้องถิ่น การบรรยายประกอบสไลด์หรือภาพยนตร์รวมทั้งการให้นักท่องเที่ยว ด้วยกันเองเป็นผู้ให้ความรู้ในโอกาสอันควร วิธีการเหล่านี้แม้จะทำให้การปฏิบัติงานยุ่งยาก มากขึ้น หรือเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น แต่จะเป็นการกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของนักท่องเที่ยว ได้เป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นการแบ่งเบาภาระของมัคคุเทศก์ในการเตรียมการให้ความรู้ ด้วยตนเอง อีกทั้งทำให้นักท่องเที่ยวได้ข้อมูลอย่างละเอียดถูกต้อง อันจะเป็นผลให้การ ท่องเที่ยวในลักษณะของการศึกษานี้ น่าสนใจยิ่งขึ้นอีกด้วย

ง. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา

จากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ประสบอยู่นั้นล้วนเป็นปัญหาที่มีความต่อเนื่อง เกี่ยวพันกันกล่าวคือในภาครัฐบาลประเด็น ที่เด่นชัดได้แก่ การขาดเทคนิคที่จะกระตุ้นความสนใจใฝ่รู้ของนักท่องเที่ยว การที่ นักท่องเที่ยวสนใจแต่ความมั่งคั่งและความบันเทิง การขาดบุคลากรที่มีความรู้และ ที่นอกเหนือไปจากนี้ก็คือการขาดความร่วมมือจากภาคเอกชน ส่วนในภาคเอกชนก็ ประสบปัญหาเดียวกันกับภาครัฐบาล ทั้งนี้รวมถึงการขาดความร่วมมือส่งเสริมจาก ภาครัฐบาลเช่นกัน ซึ่งปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของอุทัย บุญประเสริฐ (2517 : 11) และวิลาสงศ์ นพรัตน์ (2517 : 9) ที่กล่าวไว้ว่า ปัญหาของการ จัดการศึกษาออกสถานที่คือ การขาดการวางแผน การขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ ความรู้ รวมถึงการขาดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเพื่อที่จะกระตุ้นความสนใจ ของนักท่องเที่ยว ส่วนความเกี่ยวพันกันของปัญหาคงกล่าวข้างต้นผู้วิจัยคาดว่า

สาเหตุที่สำคัญที่สุดคือ เกิดจากการวางนโยบายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งในภาคเอกชนคงที่กล่าวมาในตอนต้นของบทนี้แล้วว่า ยังขาดการวางนโยบายที่แน่ชัด ทำให้ไม่สามารถจัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การที่ในภาคเอกชนขาดบุคลากรที่มีความรู้ จึงทำให้ขาดตัวบุคคลที่จะวางแผนการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นในค่านเนื้อหาสาระหรือเทคนิคในการให้ความรู้ก็ตาม ซึ่งปัญหานี้ควรจะแก้ไขได้โดยการขอความร่วมมือจากภาครัฐบาล แต่ความร่วมมือระหว่างสองฝ่ายก็ยังมีปัญหาอยู่ ดังจะ เห็นได้จากผลการวิจัยที่ออกมาว่าต่างฝ่ายต่างระบุว่าไม่ได้ความร่วมมือส่งเสริมซึ่งกันและกันเท่าที่ควร สำหรับในภาครัฐบาลนั้นแม้จะแสดงความคิดเห็นและระบุว่ามีกรปฏิบัติในเรื่องการมีนโยบายในการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวอยู่ในเกณฑ์สูง แต่ปัญหาที่พบยังไม่ได้แสดงให้เห็นได้ว่าได้มีการให้ความสำคัญในเรื่องการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควร ซึ่งความจริงแล้วในภาครัฐบาลโดยเฉพาะการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรเป็นแหล่งความรู้ ความคิดและเป็นพี่เลี้ยงของหน่วยงานอื่น ๆ รวมทั้งภาคเอกชนได้ ซึ่งทางแก้ปัญหานี้ทางหนึ่งก็คือผู้บริหาร และบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง น่าจะหันมาสนใจเรื่องนี้อย่างจริงจัง มีการวางนโยบายที่แน่ชัด พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในแง่ของประสบการณ์และทักษะในการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา หรือขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่มีหน่วยงานเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ซึ่งวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไปได้ หากได้รับการหยิบยกมาพิจารณา

ข้อเสนอแนะ

ก. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรจะได้มีการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะของการศึกษา โดยเฉพาะในภาคเอกชน
2. ควรจะได้มีการพัฒนาส่งเสริมให้บุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งของรัฐบาลและเอกชนให้มีประสบการณ์ในเรื่องการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการศึกษา

3. ควรจะได้มีการพัฒนาในปัจจัยเสริมค่านอื่น ๆ อาทิ การใช้วิทยากร
ในท้องถิ่นการสำรวจความต้องการความรู้ของนักท่องเที่ยวน การจัดทำเอกสารที่มีสาระ
ความรู้เป็นระบบระเบียบยิ่งขึ้น ตลอดจนการประเมินผลการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว
 4. ควรจะได้มีการเพิ่มเติมเนื้อหาความรู้ที่ให้นักท่องเที่ยวให้มีความ
หลากหลายเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในแง่ของการศึกษามากยิ่งขึ้น
 5. ควรจะได้มีการพัฒนาหารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ให้นักท่องเที่ยว
ในลักษณะอื่น ๆ นอกเหนือจากการให้คำเทศน์บรรยายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความ
น่าสนใจของการนำเสนอข้อมูลความรู้ต่าง ๆ
 6. ควรจะได้มีการร่วมมือประสานงานระหว่างภาครัฐบาลและภาค
เอกชน ตลอดจนท้องถิ่นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้
การส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเป็นไปได้โดยง่ายและเพื่อลดข้อจำกัดต่าง ๆ
อันเนื่องจากการทำงานที่ไม่ประสานกันระหว่างองค์กรเหล่านี้
 7. ควรจะได้มีการรณรงค์โฆษณาประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจ
ในสาระความรู้ต่าง ๆ ที่จะพึงได้จากการท่องเที่ยว นอกเหนือไปจากความเพลิดเพลิน
และการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจะเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งในการขยายแนวความคิดเกี่ยวกับการ
จัดการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
- ข. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป
1. ควรจะได้มีการศึกษาในชั้นละเอียดยิ่งขึ้น ถ้าสมรรถนะและขีดจำกัด
ขององค์กรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแง่มุมต่าง ๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ ฯลฯ เพื่อ
เป็นแนวทางในการพัฒนาหารูปแบบที่เหมาะสมของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา
 2. ควรจะได้มีการศึกษาถึงโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและ
เอกชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้เข้าใจถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอันที่จะ
ส่งเสริมการร่วมมือประสานงานระหว่างรัฐบาลและเอกชนที่ใกล้ชิดขึ้น
 3. ควรจะได้มีการศึกษาปัญหาแต่ละประเด็นให้ละเอียด

4. ควรจะได้มีการศึกษาเพื่อให้ได้รายละเอียดของข้อมูลอย่างถูกต้อง ครบถ้วนควรมีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีประสบการณ์ทางการท่องเที่ยว

5. นอกจากศึกษาหาข้อมูลจากมัคคุเทศก์และบุคลากรทางการท่องเที่ยว แล้วควรศึกษาความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย